

BOOKA.

Knjiga **123**

HIROMI KAWAKAMI
PROFESOROVA TAŠNA

Naslov originala

HIROMI KAWAKAMI

SENSEI NO KABAN

Copyright © 2001, Hiromi Kawakami
All rights reserved.

ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc
Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Kapetan Mišina 8
office@booka.in

www.booka.in

PREVOD S JAPANSKOG
Nataša Tomić

LEKTURA
Borka Slepčević

KOREKTURA
Jelena Petrović

PRELOM
Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA
Nikola Korać

ŠTAMPA
DMD Štamparija

Beograd, 2020.
Tiraž 2000

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

PROFESOROVA TAŠNA
HIROMI KAVAKAMI

MESEC I BATERIJE

Ime mu je Harucuna Macumoto, ali ga ja ne zovem po imenu, niti mu se obraćam sa „gospodine profesore“. On je za mene jednostavno: profesor.

Predavao mi je maternji jezik u srednjoj školi. Nije mi bio razredni starešina, a pošto nisam baš mnogo pazila na časovima japanskog jezika, nije mi ni ostao u pamćenju. Otkad sam završila srednju školu, prilično ga dugo nisam videla.

A onda smo pre nekoliko godina seli jedno do drugog u jednom baru kod železničke stanice i od tada počeli povremeno da se srećemo. Sedeo je za šankom, leđa pravih kao strela.

„Jedan nato¹ s tunom, lotosov koren i ukiseljeni luk“, naručivala sam sedajući za šank u trenutku kada je taj stariji čovek pravih leđa maltene uglas poručio isto: „Jedan ukiseljeni luk, lotosov koren i nato s tunom.“ Gle, imamo isti ukus, pomislila sam i pogledala u njega. I on je pogledao u mene. I dok sam pokušavala da se setim odakle mi je poznat, profesor je progovorio.

„Vi ste Cukiko Omaći, zar ne?“

1 Jelo od fermentisanih sojinih zrna. (Prim. prev.)

Klimnula sam glavom, iznenađena.

„Povremeno vas viđam ovde u baru“, nastavio je profesor.

„Ah“, nejasno sam odgovorila, i dalje zagledana u njega. Brižljivo zalizana seda kosa, besprekorna bela košulja, sivi sako. Na pultu je stajala mala keramička bočica za sake, tanjir sa zalogajem usoljenog kitovog mesa i činija u kojoj je ostalo nešto malo algi. I dok sam se divila tome koliko se meni i tom starijem čoveku ukusi u jelu poklapaju, polako mi se u sećanje vraćala njegova slika kako stoji za katedrom u učionici moje srednje škole.

Setila sam se kako je profesor uvek pisao po tabli sa sunđerom u drugoj ruci. Kredom bi ispisao: „U proleće, najlepše doba je zora“² ili nešto tome slično, i onda to u roku od nepunih pet minuta obrisao. Nije se odvajao od tog sunđera čak ni dok je okrenut razredu predavao lekciju, kao da je bio splepljen uz dlan njegove snažne leve šake.

„Ne ustručavate se da kao žena sami dolazite na ovakvo mesto?“, rekao mi je profesor, elegantno umaćući poslednji zalogaj kitovog mesa u sos od misoa i sirćeta, i štapićima ga prinoseći ustima.

„Pa ne“, odvrtila sam, sipajući pivo u svoju čašu. Setila sam se da mi je predavao u srednjoj školi, ali mi na pamet nikako nije dolazilo njegovo ime. Napola impresionirana, a napola zbunjena što on tako dobro pamti imena svojih učenika, iskapila sam pivo.

„U ono vreme ste nosili pletenice, zar ne?“

„Pa da.“

„Setio sam vas se čim ste ušli u bar.“

„Aha.“

„Beše, ove godine punite trideset osam, zar ne?“

2 Iz Zapisa sa uzglavlja, dnevnika dvorske dame Sei Šonagon, pisanog na prelazu iz X u XI vek. (Prim. prev.)

„Ove godine imam tek trideset sedam.“

„Izvinite, moja greška.“

„Ništa.“

„Pogledao sam spisak u školskom godišnjaku, pa sam vas tamo pronašao.“

„Aha.“

„Nimalo se niste promenili!“

„Ni vi se ni najmanje niste promenili, profesore“, izgovorila sam ne bih li prikrila činjenicu da ne znam njegovo ime. I tako je profesor ostao profesor.

Te večeri smo zajedno ispili ceo litar sakea. Profesor je platio račun. Kad smo se sledeći put našli na piću u istom tom baru, častila sam ja. Od trećeg susreta računi su nam bili razdvojeni, pa smo odvojeno i plaćali, i tako se nastavilo od tada pa nadalje. I to što smo oboje često zalazili u bar verovatno je imalo veze s tim što smo profesor i ja slični po prirodi. A ne samo da smo imali isti ukus kada je reč o hrani već smo svakako imali i sličan doživljaj distance između ljudi. Uprkos tome što je među nama bilo gotovo trideset godina razlike, osećala sam da mi je mnogo bliži nego bilo koji vršnjak.

Nekoliko puta sam bila u njegovoj kući. Kad bismo izašli iz bara, ponekad bismo prešli u drugi, a ponekad bi svako od nas samo otišao svojoj kući. S vremena na vreme bismo svratili i u treći, pa u četvrti, i potom za kraj obavezno na još jednu čašicu kod profesora.

Prvi put kada je izgovorio: „Ma hajde, svratite kod mene kad već stanujem tako blizu“, malčice sam ustuknula. Čula sam da mu je supruga umrla. Pomalo sam se ustručavala da idem u kuću muškarca koji živi sam, ali pošto mi se kad počnem da pijem otvori apetit, pa bih da pijem još, poslala sam kod njega.

Kuća mu je bila neurednija nego što sam očekivala. Zamisljala sam da će to biti stan bez zrnca prašine, ali su u svakom mračnom uglu stajale nekakve stvari. U prvoj sobi do ulaza, prekrivenoj starim tepihom, spokojno je stajala samo jedna sofa, bez ikakve naznake ičega drugog, dok su po susednoj prostoriji prekrivenoj tatamijem svuda bile nabacane razne knjige, papiri za pisanje i novine.

Profesor je izvadio stočić, između svih onih stvari u uglu sobe izvukao bocu i u dve šolje različitih veličina do vrha nam nalio sake.

„Izvolite“, rekao je i otišao u kuhinju. Prostorija je gledala na dvorište. Samo je jedno krilo žaluzina stajalo otvoreno. Kroz stakleno okno grane drveća izgledale su kao u izmaglici. A kako nije bilo vreme cvata, nisam bila sigurna koje su vrste. Nikad se nisam ni razumela u biljke.

Kada je profesor ušao u prostoriju s listićima lososa i semenkama japanske jabuke na poslužavniku, upitala sam ga: „Koje je ono drveće u vašoj bašti?“

„Imam samo trešnje!“, odgovorio je.

„Sve su trešnje?“

„Apsolutno sve. Moja žena ih je volela.“

„Mora da su prelepe u proleće.“

„Pune su buba, u jesen su tu kamare opalog lišća, a u zimu im te gole grane izgledaju baš turobno“, rekao je profesor, mada nije zvučalo kao da se toga previše grozi.

„Izašao je mesec.“

Visoko na nebu stajao je polumeseč i oko njega svetlosni krug. Profesor je ubacio semenku japanske jabuke u usta, nakrenuo šoljicu i otpio gutljaj sakea.

„Moja žena ništa nije planirala, niti se unapred pripremala.“

„Aha.“

„Volela je šta je volela, šta joj se nije dopadalo – nije joj se dopadalo.“

„Aha.“

„Ove semenke su iz regiona Nigata. Baš su dobre ovako ljute.“

Njihova ljutina odista se jeste lepo slagala uz sake. Izvesno vreme nas dvoje smo samo čutke grickali semenke. Nešto je lepetalo u krošnji drveta u dvorištu. Je li to bila ptica? Začuo se tanani cvrkut, na tren je zašuštalo lišće i grane su se zatresle, a zatim je sve ponovo utonulo u tišinu.

„Tamo je neko gnezdo?“, pitala sam, ali sam ostala bez odgovora. Osvrnula sam se i zatekla profesora zagledanog u novine. I to nisu bile novine od tog dana, nego neke koje je izvukao iz hrpe nabacanih papira. Upiljio se u članak iz rubrike vesti iz sveta uz koji je stajala slika žene u kupaćem kostimu. Činilo mi se da je potpuno zaboravio da sam tu.

„Profesore“, ponovo sam mu se obratila, ali se ni tada nije odazvao. Bio je potpuno zadubljen.

„Profesore!“, pozvala sam ga glasno. Podigao je glavu.

„Cukiko, hoćete li nešto da vidite?“, naprasno me je upitao. Ne davši mi trenutak ni da odgovorim, profesor je spustio onako raširene novine na patos, otvorio pomična vrata i ušao u drugu prostoriju. Iz stare komode izvukao je nekoliko predmeta i poneo ih u naručju. U rukama mu je bila grnčarija. A potom je još nekoliko puta otišao do susedne prostorije i nazad.

„Evo ih“, rekao je profesor škiljeći dok je pažljivo ređao posude po tatamiju. Sve su imale drške, poklopce i kljunove. „Izvolite, pogledajte.“

„Ah“, rekla sam. Šta li je to, mislila sam se. Dobro sam se zagledala u posude, razmišljajući da mi liče na nešto što sam već videla. Sve su bile grube izrade. Jesu li to nekakvi čajnici? Ipak, bili su premali za to.

„To su čajnici iz voza.“

„Iz voza?“

„Kad god sam polazio na put, na železničkoj stanici sam kupovao zapakovani ručak i jednu od ovih posuda. U današnje vreme čaj se služi iz plastičnih posuda, ali su ga nekad davno prodavali u ovakvim čajnicima.“

Bio je to niz od preko deset čajnika. Neki su bili zemljane boje, a neki izbledeli. I po obliku su se razlikovali. Jedan je imao veliki kljun, drugi je imao veliku ručku. Jedan je, opet, imao mali poklopac, dok je drugi bio trbušast.

„Sakupljate ih?“, upitala sam. Profesor je odmahnuo glavom.

„Kada sam putovao davnih dana, prodavale su se u kompletu s ručkom.“

Ovaj sam kupio one godine kada sam se upisao na univerzitet, na putu u Šinšu, objašnjavao mi je profesor pokazujući mi svaku posudu u tom nizu na podu. Ovaj sam kupio kada sam, na putovanju s jednim kolegom s fakulteta za vreme letnjeg raspusta, sišao na nekoj stanici iz voza za Naru da bih kupio ručak za obojicu, pa mi je voz pobegao ispred nosa taman kad sam hteo ponovo da se ukrkam. Onaj tamo sam kupio u Odavari, dok smo bili na svadbenom putovanju, a moja žena ga je zamotala u novine i ugurala među odeću da se ne razbije i nosila ga tako svuda sa sobom tokom celog putovanja.

Ja sam samo potvrdno klimala glavom.

„Čuo sam da ima ljudi koji su kolekcionari ovakvih predmeta.“

„Dakle, i vi ste jedan od njih, profesore?“

„Ni slučajno. Nikad se ne bih odavao takvoj kapricioznosti. Samo sam poređao te predmete koje odavno čuvam da ih pogledamo“, rekao je profesor i zaškiljio očima. „Ne mogu ništa da bacim, takav sam“, dodao je odlazeći u susednu prostoriju i ovog puta sa sobom odande doneo nekoliko malih

plastičnih kesa. „Evo vidite“, rekao je, razvezujući otvor jedne kese i vadeći nešto iz nje. Bila je to pregršt raznih baterija. Na njima je markerom sa strane bilo ispisano: „mašinicica za brijanje“, „zidni sat“, „radio“, „baterijska lampa“, i tome slično. Uzeo je jednu bateriju C i počeo da mi objašnjava: „Ovo je baterija iz perioda tajfuna Vera³. Tokio je bio zahvaćen neočekivano jakim ciklonom, pa sam tog leta istrošio sve baterije za baterijsku lampu. A ova ovde, vidite – kada sam prvi put sebi kupio kasetofon, u njega je išlo osam baterija C koje bi se istrošile dok kažeš keks, a ja sam ih ispraznio za svega nekoliko dana, bez prestanka slušajući jednu kasetu s Betovenovim kompozicijama. Nisam mogao sve da ih čuvam, ali sam hteo da sačuvam bar jednu od njih, pa sam zažmurio i od tih osam izvukao ovu.

Kako bih mogao da bacim nešto što je tako naporno radilo na moju dobrobit? Nisam imao srca da te baterije, koje su mi nekada davale svetlost, proizvodile zvuk, pokretale motor, odbacim onog časa kada su umrle.“

„Pa zar nisam u pravu, Cukiko?“ , rekao je profesor i zagledao se u mene.

Ne znajući šta da mu odgovorim na to, ispustila sam već ko zna koje po redu „aha“ i vrhom prsta dodirnula jednu od desetina velikih i malih baterija. Bila je zardala i vlažna. Na njoj je markerom bilo ispisano „kasio digitron“.

„Mesec se baš nisko spustio“, izgovorio je profesor pogleda uprtog u nebo. Izlazeći iz svetlosnog kruga, mesec je jasno svetleo.

„Mora da je bio ukusan taj čaj koji ste pili iz zemljanih posuda“, promrmljala sam.

3 Izuzetno snažan tropski ciklon koji je pogodio Japan 1959. godine i po procenama odneo više od 5.000 žrtava, poznat je i pod nazivom tajfun Isevan. (Prim. prev.)

Utom, profesor je najednom pružio ruku i rekao: „Pa da, hajde da skuvamo čaj“, a onda je počeo da prebira među stvarima u istom onom delu u kome je stajala boca sakea, i odatle izvukao kutiju za čaj. U posudu boje ćilibara nehajno je stavio listiće čaja, otvorio poklopac starog termososa koji je stajao kraj stočića i u nju nalio vruću vodu.

„Ovaj termos sam dobio od jednog učenika, znate. Američke je proizvodnje, iz davnih dana, a prokuvana voda koju sam juče sipao u njega još je vruća. To je stvarno fantastično.“

Profesor nam je nalio čaj u iste one šoljice iz kojih smo pili sake i zatim nežno zagladio termos. Čaj je bio čudnog ukusa jer je u šoljici verovatno bilo ostalo nešto sakea. Alkohol mi je tako naglo udario u glavu da mi je najednom postalo prijatno da gledam sve što se našlo oko mene.

„Mogu li malo da razgledam po sobi, profesore?“, izgovorila sam i ne sačekavši odgovor zakoračila među nabacane stvari u uglu prostorije. Tu su bili isečci hartije. Stari zipo upaljač. Zarđalo ručno ogledalo. Čak tri velike crne kožne tašne, naborane od upotrebe. Sve tri su bile isti model. Bile su tu i baštenske makaze. Ukrasna kutija za pisma. I neka kva crna plastična kutija, s brojčanikom i iglom.

„A šta je ovo?“, pitala sam, uzimajući crnu kutiju s brojčanikom.

„Koje? Ah, to! To je tester.“

„Tester?“, uzvratila sam pitanjem dok je profesor brižljivo iz moje ruke preuzimao crnu kutiju i počinjao da pretura među onim stvarima. Odatle je izvadio jedan crni i jedan crveni kabl i utakao ih u tester. Na kraju oba kabla bili su konektori.

„Evo, ovako to funkcioniše“, izgovorio je profesor i na jedan kraj baterije sa oznakom „mašinicica za brijanje“ pričvrstio konektor crvenog, a na drugi kraj konektor crnog kabla. „Pogledajte, Cukiko“, rekao je profesor i pošto su mu ruke bile

zauzete, isturenom bradom pokazao na iglu. Kad se konektori uklone s baterije, igla miruje, a kada se ponovo spoje, ona se zatrese. „Još ima napona u njoj“, rekao je tiho. „Nema dovoljno snage da pokrene motor, ali ima bar za toliko da oživi.“

Tim testerom profesor je merio jednu po jednu bateriju. Na većinu merač nije reagovao, ali je tek poneka uspela da pokrene iglu. Kad god bi se igla pomerila, profesor bi ispuštio tihi uzvik: „Oho!“

„Jedva da su oživele“, rekla sam.

Profesor je blago zaklimao glavom. „Jednog dana će sve zamreti“, dodao je pribranim, rezervisanim tonom.

„Odslužiće svoje, tamo u komodi.“

„Pa jeste, sigurno je tako.“

Izvesno vreme nas dvoje smo ćutke posmatrali mesec. Nedugo potom, profesor je živnuo i rekao: „Hoćemo li da popijemo još malo sakea?“, i sipao nam u šoljice.

„Oh, unutra je bilo još čaja!“

„Onda smo sake presekli čajem.“

„Sake se valjda ne seče čajem.“

„Nema veze, profesore.“

Uveravajući ga da nije važno, iskapila sam svoj sake, dok je profesor srkutao svoj. Mesec je bleštao.

Utom je, iz čista mira, profesor razgovetnim glasom stao da recituje:

*Između vrba reka
Belasa se u noći
A u polju preko reke*

„Šta je to? Zvuči kao neka sutra“, upitala sam.

Profesor mi je srdito odvratio: „Vi očigledno uopšte niste pazili na času maternjeg jezika, Cukiko.“

„To nismo učili“, rekla sam.

„To je Seihaku Irako, tek da znate“, odgovorio je on kao da mi drži predavanje.

„Nikad u životu nisam čula za njega“, izgovorila sam, sama se služeći bocom sakea i nalivajući ga u svoju šoljicu.

„Žena, a sama sebi sipa“, prekorevao me je profesor.

„Stvarno ste staromodni, profesore“, odgovorila sam.

„Jeste, vrlo sam staromodan i vrlo dlakav“, promrmljao je, natio i svoju šoljicu sakeom do vrha, i nastavio da recituje:

*A u polju preko reke
Frula jedva čujna
Putnika u srce dira.*

Sklopljenih očiju, recitovao je kao da i sâm osluškuje sopstveni glas. Ja sam odsutno zurila u baterije, velike i male. Pod tom bledom svetlošću, ležale su u tišini. A mesec je ponovo bio optočen svojim svetlosnim krugom.

PILIĆI

Od profesora sam dobila poziv da se nađemo na pijačni dan, jednog od tri datuma u mesecu koji se završava na osam.

„Pijačni dan je osmog, osamnaestog i dvadeset osmog. Pošto ovog meseca dvadeset osmi pada u nedelju, verovatno vam je taj dan zgodan“, rekao je profesor i iz crne tašne koju uvek nosi sa sobom izvadio beležnicu.

„Dvadeset osmog?“, izgovorila sam, polako prelistavajući sopstvenu beležnicu, premda nikad nemam nikakve planove. „Ah, tog dana mogu“, pretvarala sam se, a profesor je u svoj tefter, pod dvadeset osmim, debelim penkalom upisao: „Pijačni dan, Cukiko, u podne, autobuska stanica Minami-mači“. Pisao je pravim krasnopisom.

„Vidimo se u podne“, rekao je profesor, odlažući beležnicu u tašnu. Retko sam se s njim nalazila u po bela dana. Naš uobičajeni vid susreta bio je u mračnom baru, gde jedno kraj drugog pijuckamo sake i štapićima komadamo hladan tofu – u ovo doba godine, ili topli tofu u sezoni pre toga. Kad kažem vid – nikad to nisu bili dogovori, već samo slučajni susreti. Događalo se da se ne vidimo po nekoliko nedelja, ali i da se srećemo svake večeri.

„Kad kažete pijaca – kakva je to tačno pijaca?“, pitala sam ga, dok sam sebi nalivala sake.

„Pijaca je pijaca. Kad se kaže pijaca, to je mesto na kome ima svakakvih životnih potreština, podrazumeva se.“

Čudno mi je bilo da zamislim da zajedno s profesorom idem da gledam svakakve životne potreštine, no dobro. I ja sam u svoju beležnicu upisala: *u podne, autobuska stanica Minamimači.*

Profesor je polako iskapio svoju čašicu, pa ju je ponovo sam sebi klokoćući nalio do vrha, sasvim blago nakrenuvši bočicu sa sakeom. Nije sipao piće tako što bi bočicu nagnuo uz čašicu, već bi je podigao visoko iznad nje i odatle je nalio. Tanak mlaz sakea polako se slivao u čašicu, kao da će ga ona usisati, a da se pritom nije prolila ni kapljica. Vrlo vešto je to izvodio. Jednom sam i ja probala tako kao on da nagnem bočicu iz visine, ali sam sve isprosipala. Samo sam napravila štetu. Od tada sam se ograničila isključivo na sipanje sakea bez imalo draži, tako što levom rukom čvrsto držim čašicu, a desnom prislanjam bočicu uz sam njen rub.

Tačnije, jednom mi je neki kolega iz firme rekao da uopšte nije privlačno to kako ja nalivam sake. I sama reč „privlačno“ je primitivna, ali je jednako primitivna i ideja da služnje alkohola treba da bude privlačno samo zato što to radi žena. Kad je to izgovorio, zapanjeno sam pogledala u nje-ga. On je to, međutim, valjda potpuno pogrešno protumačio i čim smo napustili lokal i zašli u mrak, pokušao je da me poljubi. U trenutku kada je počeo da mi se unosi, obema rukama sam ga uhvatila za lice da ga zaustavim, rekla: „Nemoj“ i odgurnula ga.

„Ne boj se“, prošaputao je on i sklonio moje ruke s lica, ponovo mi se unoseći. Krajnje primitivno. Jedva sam se suzdržala da ne prasnem u smeh.

„Danas i nije srećan dan“, rekla sam ozbiljnim tonom, s vrlo ozbiljnim izrazom na licu.

„Nije srećan dan?“

„Da, zato što je tomobiki. A sutra je šako i kanoe-tora po roku-jo kalendaru.“⁴

„Šta?“

On je zinuo, a ja sam ga samo ostavila tako u mraku i potrčala ka ulazu u podzemnu železnicu. I kada sam dospela u podnožje stepenica, nastavila sam da trčim još neko vreme. Tek pošto sam se uverila da on ne ide za mnom, ušla sam u toalet, obavila nuždu i brižljivo oprala ruke. Gledajući svoj odraz u ogledalu i blago razbarušenu kosu, počela sam da se kikoćem.

Profesor nije voleo da ga služe pićem. Voleo je pažljivo sam sebi da sipa i pivo i sake. Jednom prilikom sam mu nasula prvu čašu piva. Onog trenutka kad sam nakrenula bocu ka profesorovoj čaši, on se malčice – u stvari, malo više nego malčice – trgao. Ali nije rekao ni reč. Čim mu je čaša bila puna, on ju je mirno podigao, sebi u bradu promrmljao: „Živeli“ i iskapio je u jednom dahu. U trenutku kada je čaša bila na izmaku, malo se zagrcnuo. Očigledno je mnogo žurio da je isprazni. Sigurna sam da je želeo da je ispije što je pre moguće. A kada sam podigla bocu u pokušaju da mu nalijem sledeću, profesor se ispravio i rekao: „Ah, hvala vam, ali nema potrebe. Više volim da sipam sam.“ Od tada vodim računa da ga ne služim pićem. Mada on povremeno posluži mene.

Profesor se pojavio dok sam ga čekala na autobuskoj stanici. Ja sam pristigla petnaest, a on deset minuta ranije. Bila je nedelja, savršeno vedar dan.

4 Japanski kalendar sa šestodnevним ciklusima, po kome se određuju srećni dani. (Prim. prev.)

„Kako šušti brest!“, rekao je profesor pogleda uprtog u krošnje nekoliko stabala japanskog bresta kraj stanice. I stvarno, grane bresta obrasle tamnozelenim lišćem povijale su se na vetru. Nisam imala utisak da je vetar toliko jak, ali su se grane visoko u njihovim krošnjama snažno njihale.

Bio je to vruć letnji dan, ali je zbog niske vlažnosti bilo prijatno u hladu. Autobusom smo išli do Teramačija i odatle još malo pešice. Profesor je na glavi imao panamski šešir i havajku svedenih boja.

„Baš vam lepo stoji ta košulja“, rekla sam.

„Ma haj'te molim vas“, zbrzao je i pružio korak. Izvesno vreme bez reči smo hitrim korakom hodali udvoje, da bi profesor najednom usporio i upitao me: „Jeste li ogladneli?“

„Samo da prvo uhvatim dah“, odvrtila sam.

Profesor se nasmejao i rekao: „E, pa drugi put nemojte govoriti takve gluposti.“

„Nisu to gluposti. Baš vam je dobar stil“, rekla sam. Ne odgovarajući na to, profesor je ušao pravo u restoran u kome su služili zapakovane ručkove.

„Jedan kimči⁵ sa svinjetinom iz posebne ponude“, rekao je profesor kelnerici i okrenuo se ka meni.

„A šta ćete vi, Cukiko?“, pokazivao mi je profesor očima. Jelovnik je bio preobiman, nisam imala pojma šta je šta. Na trenutak me je privukao bibimbap⁶ s jajetom na oko, ali mi se nije sviđalo što je u njega išlo prženo jaje, a ne žumance. A kad jednom počnem da se predomišljam, onda mogu unedogled da ostanem neodlučna.

Posle sveg tog dvoumljenja na kraju sam poručila isto što i profesor: „I ja ću kimči sa svinjetinom.“ Čekajući da nam

5 Ukiseljeni kupus na korejski način. (Prim. prev.)

6 Korejsko jelo s pirinčem, povrćem i mesom. (Prim. prev.)

spreme hranu, seli smo na klupu u uglu lokala jedno pored drugog.

„Vi tačno znate šta da naručite, profesore“, rekla sam.

Klimnuo je glavom. „Pa zato što živim sam. A vi, Cukiko, kuvate li kod kuće?“

„Kad imam dečka – kuvam“, odgovorila sam.

Profesor je na to ozbiljno klimnuo glavom. „Logično. Trebalo bi i ja da nađem devojkicu, ili dve.“

„Ne bi vam baš bilo lako s dve.“

„Pa dobro, najviše dve.“

I dok smo mi tako razgovarali o besmislicama, ručak je bio gotov. Konobarica nam je u plastičnu kesu spakovala dve kutije različitih veličina. „Gle kako su različite a poručili smo isto jelo“, prošaputala sam profesoru. „Čekajte, zar vi niste tražili standardnu porciju, a ne onu iz posebne ponude?“, tiho mi je odgovorio. Kada smo izašli napolje, vetar je već duvao malo jače. U desnoj ruci noseći kesu s kutijama, profesor je levom pridržavao šešir na svojoj glavi.

Tu i tamo, uz ulicu su počele da se pojavljuju tezge. Bilo je onih na kojima su se prodavale samo radne čizme gumenih đonova. Pa zatim onih sa sklopivim kišobranima. Pa tezgi s polovnom odećom. A zatim tezgi sa izmešanim polovnim i novim knjigama. Uskoro su obe strane ulice bile načičkane tezgama.

„Pre četrdeset godina, znate, sve ovo je bilo poplavljeno posle tajfuna.“

„Pre četrdeset godina?“

„Mnogo je ljudi stradalo.“

Još od tada ovde stoji pijaca, objasnio mi je profesor. U godini odmah posle poplave bila je manjeg obima, ali već od naredne godine ponovo je tu triput mesečno postavljana

velika pijaca. Iz godine u godinu je rasla, tako da se sad proteže celom ulicom, počev od autobuske stanice Teramači pa sve do sledeće stanice Kavasudī-niši, a otvorena je i skoro svim ostalim danima pored datuma u mesecu koji se završavaju na osam.

„Ovuda“, rekao je profesor i zašao u mali park dalje od ulice. U parku nije bilo žive duše. Samo na korak od ulice, gde je sve vrvelo od ljudi, bio je savršeni mir. Na automatu koji je stajao kraj ulaza u park profesor nam je kupio dva pirinčana čaja.

Seli smo jedno do drugog na klupu i otvorili kutije s ručkom. Iste sekunde kako smo podigli poklopce, zapahnuo nas je opor miris kimčija.

„Uzeli ste onaj iz posebne ponude, zar ne?“

„Upravo tako.“

„A po čemu se on razlikuje od standardnog?“

Glave nagnute jedno ka drugom, dobro smo osmotrili dve kutije s ručkom.

„Pa i nema neke posebne razlike“, rekao je profesor zadovoljno.

Polako smo ispijali čaj. Bilo je vetrovito, ali smo bili na vrhuncu leta. Nedostajalo mi je tečnosti. Gutljaji hladnog čaja klizili su mi niz grlo.

„Vi baš uživajte u jelu, Cukiko“, rekao mi je profesor, sa zavišću posmatrajući kako umačem pirinač u zaostalu moču od kimčija. On je svoj obrok već bio dovršio.

„Izvinite zbog mojih loših manira.“

„Zaista se ne pridržavate bontona, ali svakako uživajte u jelu“, ponovio je profesor poklopcem zatvarajući ispražnjenu kutiju i obavijajući gumicu oko nje. U parku su naizmenično bila posađena brestova i trešnjina stabla. Park je verovatno bio star, jer su i jedna i druga stabla bila izrasla visoko.

Kada smo prošli ugao na kome su se prodavale razne potrepštine, tezge s namirnicama bile su sve češće. Tezge na kojima se prodavao samo pasulj. Tezge na kojima su prodavali razne školjke. Tezge s gajbama prepunim malih kraba. Tezge s bananama. Kraj svake od njih profesor bi zastao da razgleda robu. Pažljivo zagledan u robu na tezgi, stajao je savršeno pravih leđa, vrlo malo odmaknut od nje.

„Cukiko, ova riba baš izgleda sveže.“

„Ne znam, gledajte kako se muve roje oko nje.“

„Muve se uvek roje.“

„Da nećete možda da kupite ono pile, profesore?“

„Imaju celo. A nije ga baš lako operušati.“

Išli smo i razgledali tezge, nasumice razgovarajući. Tezge su bile sve zgusnutije. Za onim koje su bile zbijene jedna uz drugu nadmetali su se uzvici prodavaca.

Mama, jedu mi se ove šargarepe, govorilo je dete svojoj majci s pijačnom korpom u ruci. Zar ti ne mrziš šargarepu?, zapanjeno ga je pitala ona. Ali, mama, ova mi izgleda baš lepo, mudro je odgovaralo dete. Pametan mali, kod mene vam je povrće odlično, oglasio se i prodavac.

„Lepo izgleda ova šargarepa“, rekao je profesor ozbiljno je proučavajući.

„Meni izgledaju kao i sve druge.“

„Hmm.“

Profesoru se šešir malo nakrenuo na glavi. Reka ljudi nas je potiskivala napred. S vremena na vreme u toj masi bih izgubila profesora iz vida. Tražila sam ga pogledom, oslanjajući se na to da ću uvek moći da ugledam vrh njegovog šešira. Sa svoje strane, on se pak ni najmanje nije obazirao na to idem li iza njega ili ne. Čim bi naišao na tezgu koja ga interesuje, profesor bi zastao, poput psa koji zastaje kod svake bandere.

Majka i dete koje smo prethodno videli stajali su ispred tezge s pečurkama. I profesor je stajao iza njih.

Mama, baš mi se jedu ove kinugasa pečurke. Zar ti ne mrziš pečurke? Ali, mama, ove mi izgledaju baš lepo – odvijao se identičan razgovor majke i deteta.

„Oni mora da su mamci za kupce“, likovao je profesor.

„Majka i dete – to deluje kao dobar marketinški trik.“

„Ali kinugasa pečurke? Tu su već malo preterali.“

„Aha.“

„Bolje da su se odlučili za maitake pečurke, tad bismo im još i poverovali.“

Tezge s hranom su se već proredile i sve je više bilo onih s kabastim stvarima. Kućni električni aparati. Računari. Telefoni. Čak i niz malih frižidera različitih boja. Na starom gramofonu svirala je ploča. Tiho su se čuli tonovi violine. Bila je to neka jednostavna stara melodija. Profesor je stajao i slušao je, sve dok se kompozicija nije završila.

Bila je tek sredina popodneva, ali su već polako počeli da se osećaju nagoveštaji večeri koja dolazi. Najvreliji deo dana tek što je bio prošao.

„Jeste li ožedneli?“, pitao me je profesor.

„Večeras ćemo piti pivo, pa ne bih ništa pre toga“, odgovorila sam.

Profesor je zadovoljno klimnuo glavom. „Tačan odgovor!“

„Je l' to bio neki test?“

„Kada je reč o alkoholu, uvek ste bili dobra učenica, Cuki-ko. Doduše, ocene iz japanskog su vam bile nikakve.“

Tu je bila tezga na kojoj su prodavali mačke. Bilo je tu i novorođenih mačića, ali i velikih, preraslih mačaka. Dete je gnjavilo majku da mu kupi mačku. Bili su to isti oni lažni kupci, majka i sin.

Nemamo gde da držimo mačku, govorila je majka. Nema veze, držaćemo je napolju, odgovarao je tiho njen sin. Pitam se može li jedna ovakva, kupljena mačka da preživi napolju, govorila je ona. Biće sve u redu, smislićemo nešto. Prodavac za tezgom je ćutke slušao razgovor majke i deteta. Ubrzo potom, dete je pokazalo na malu tigrastu macu. Prodavac je umotao tigrasto mače u meku tkaninu, a majka ga je prihvatila i meko spustila u svoju korpu. S dna korpe začulo se tanano mjaukanje.

„Cukiko“, najednom me je pozvao profesor.

„Da?“

„Kupiću i ja.“

Profesor, međutim, nije prišao tezgi s mačkama, nego onoj s pilićima.

„Dajte mi jednu ženku i jednog mužjaka“, odlučno je rekao profesor.

Iz jata pilića između kojih je na polovini stajala pregrada, prodavac je izvadio po jedno sa svake strane i smestio ih u posebne kutijice. Evo, rekao je i predao ih profesoru koji ih je bojažljivo prihvatio. S te dve kutije u levoj ruci, profesor je desnom rukom iz džepa izvukao novčanik pokušavajući da mi ga doda.

„Izvinite, možete li da uzmete novac da platite?“

„Poneću ja kutije.“

„Ah, dobro.“

Šešir na profesorovoj glavi bio je još nahereniji nego ranije. Maramicom brišući znoj s čela, profesor je platio i stavio novčanik u gornji džep sakoa. A onda se malo kolebao, pa je skinuo šešir s glave, prevrnuo ga, uzeo jednu po jednu kutiju iz svojih ruku i stavio ih u svoj prevrnuti šešir. Pošto je obe kutije smestio u šešir, brižljivo ga je stavio pod mišku i krenuo.

Na stanici Kavasudŕi-niŕi uhvatili smo autobus. Bio je prazniji nego u dolasku. Na pijaci se ponovo stvorila guŕva. Sve su to verovatno bili ljudi koji uveče odlaze u nabavku.

„Kaŕu da je kod pilića teŕko razlikovati muŕjaka i ŕenku“, rekla sam.

Profesor je frknuo. „Toliko valjda i sam znam.“

„Ah.“

„Ŗta god da su ovi pilići, muŕjaci ili ŕenke, meni je svejedno.“

„Ah.“

„Ŗao mi je da pile bude samo.“

„Je l' tako?“

„Tako je.“

Tako dakle, mislila sam silazeći iz autobusa i sledeći profesora koji je poŕao u naŕ uobičajeni bar. „Dajte nam pivo. Dve boce“, poruĉio je profesor pravo s vrata. „I edamame.“ Pivo i ĉaŕe su stigli odmah.

„Profesore, da vam sipam pivo?“, pitala sam.

Odmahnuo je glavom. „Ne, sipaću ja vama, Cukiko, a onda ću sipati i sebi“, i dalje mi nije dozvoljavao da ga posluŕim.

„Vi ne volite da vam drugi sipaju piće, profesore?“

„Kad neko zna da naliŕe, onda mi ne smeta, ali vama to ne ide od ruke.“

„Stvarno?“

„Dajte da vas nauĉim.“

„Ne hvala, nema potrebe.“

„Vrlo ste tvrdoglavi.“

„Baŕ kao i vi.“

Na vrhu ĉaŕe piva koju mi je profesor nalio podigla se gusta pena. Pitala sam ga gde će drŕati piliće, a on mi je odgovorio da će ih izvesno vreme ĉuvati u kući. Iz kutijica u ŕeŕiru tiho se ĉulo kako pilići tumaraju unutra. Kad

sam upitala profesora da li voli da drži životinje, zavrteo je glavom.

„Baš i nisam vičan tome.“

„Pa hoćete li moći?“

„Pilići i nisu previše slatke životinje.“

„Dakle, bolje je da ne budu slatke?“

„Kad su životinje slatke, čovek postane opčinjen njima a da toga nije ni svestan.“

Pilići su grebuckali po kutijicama. Pošto je profesorova čaša bila prazna, krenula sam da mu nalijem još piva, a on me ovog puta nije odbio. Tako je, još samo malo, da se pena podigne, govorio mi je, mirno navodeći moje pokrete.

Profesor je rekao da će uskoro morati da pusti piliće da se razbaškare, pa smo to veče završili s pivom. Račun za edamame, pečeni plavi patlidžan i hobotnicu u vasabiju podelili smo na ravne časti.

Kada smo izašli iz lokala, sunce je bilo već skoro zašlo. Jesu li ona majka i njeno dete koje smo videli na pijaci već završili večeru? Da li njihova maca još mjauče? Na nebu na zapadu video se tek još neki tračak sunca.

DVADESET DVE ZVEZDE

Profesor i ja ne razgovaramo.

A nije da se ne viđamo. Sretnemo se s vremena na vreme u istom onom baru, ali ne progovorimo ni reč. Uđemo, krajičkom oka se uverimo da je ono drugo tu, i savršeno se pretvaramo da se ne poznamo. I ja se pretvaram da ne poznajem njega, pretvara se i on da ne poznaje mene.

A pošto je sve to krenulo negde u vreme kada je na tabli s dnevnom ponudom počeo da se pojavljuje natpis „Služimo razne vrste nabea⁷“, od tada valjda ima već skoro mesec dana. Iako se ponekad desi da za šankom sedimo jedno do drugog, nikad ne izustimo ni reč.

Sve je počelo od radio-prenosa.

Na radiju je bio prenos bejzbol utakmice. Poslednja serija lige ulazila je u završnicu. A kako je radio stajao uključen kao retko kad, nalakćena na šank odsutno sam slušala prenos i ispijala topli sake.

Posle izvesnog vremena, vrata su se otvorila i u bar je ušao profesor. Sedajući na stolicu do mene, upitao je vlasnika

7 Jelo od raznovrsnog povrća kuvano u supi u loncu. (Prim. prev.)

lokala: „Koji nabe imate?“ Na polici je stajala hrpa ulubljenih aluminijumskih lonaca za jednu porciju.

„Čili bakalar.“

„Ah, to dobro zvuči.“

„Dakle, jedan nabe za vas?“, pitao je vlasnik.

Profesor je zavrteo glavom. „Uzeću paštetu od morskog ježa.“

Kakav nepredvidljiv čovek, mislila sam slušajući njihov razgovor. Treći udarač tima u napadu izveo je dobar udarac i s radija su grunuli poklici navijača, zvuci flauta i dobovanje bubnjeva.

„Koji tim je vaš favorit, Cukiko?“

„Nemam favorita“, odgovorila sam i nalila sake do vrha šoljice. Širom lokala gosti su napregnuto slušali prenos.

„Normalno, ja navijam za Jomiuri džajantse“, rekao je profesor, iskapio svoje pivo na eks i prešao na sake. Izgovorio je to, kako da se izrazim, s mnogo više žara nego inače. Otkud mu taj žar, pitala sam se.

„Normalno?“

„Da, normalno.“

Bio je to prenos utakmice između Jomiuri džajantsa i Hanšin tajgersa. Nisam imala favorita, ali u stvari ne podnosim Džajantse. Nekad sam se javno deklarirala kao „antinavijač Džajantsa“. Ali neko mi je jednom ukazao da izraz „antina- vijač Džajantsa“ koriste tvrdoglavi ljudi koji ne mogu direktno da prevale preko usta da zapravo vole Džajantse, što me je nerviralo jer mi se učinilo kao donekle tačno, pa više ne želim ni da im spominjem ime. Istina je da ni sama ne znam da li ih volim ili ih prezirem. Potpuno sam neodređena.

Profesor je polako nakrenuo bočicu sa sakeom. Kad god bi bacač Džajantsa izbacio protivničkog udarača, ili bi udarač odbio loptu daleko, profesor bi snažno klimnuo glavom.